

Prieskum zadlžených domácností – výsledky piatej vlny

Piata vlna prieskumu prebiehala od 18. do 26. novembra,¹ teda už v pokročilom období druhej vlny pandémie. V porovnaní s výsledkami predchádzajúcej vlny prieskumu sa príjmová situácia zadlžených domácností mierne zlepšila. Čoraz viac zamestnancov aj podnikateľov sa vracia späť do predkrízového postavenia, aj keď popri tom rastie podiel dlžníkov, ktorí sa rozhodli svoje podnikanie ukončiť. Výrazne sa však zmenili očakávania domácností ohľadom schopnosti splácania svojich úverov v budúcom roku. Zdvojnásobil sa podiel negatívnych očakávaní v skupine domácností s odkladom splátok, na druhej strane sa zlepšil výhľad domácností, ktoré si úverové podmienky nezmenili. Celkovo tak podiel zadlžených domácností, ktoré v budúcom roku pravdepodobne nebudú schopné splácať svoje záväzky, ostáva na úrovni 0,7 %.

Z dôvodu koronakrízy využilo odklad splátok vyše 6 % zadlžených domácností, čo predstavuje približne 10 % objemu retailových úverov (Cesnak a kol., 2020b). Ďalších vyše 5 % využilo iné zmeny úverových podmienok, ako napríklad refinancovanie, či zníženie mesačných splátok.

Zatiaľ čo v predošlej štvrtej vlne došlo k miernemu zhoršeniu očakávaní, teraz očakávania zostávajú viac-menej rovnaké, ale roztvárajú sa nožnice medzi rôznymi skupinami domácností. Spomedzi domácností s odkladom splátok vzrástol podiel pesimistických očakávaní zo 4,2 % na 8,4 %. Ďalších približne 5 % domácností s odkladom splátok si nie je istých, čo od budúceho roka očakávať. Toto zhoršenie očakávaní, ako aj nárast neistoty medzi domácnosťami, pravdepodobne súvisí so zhoršovaním epidemickej situácie.

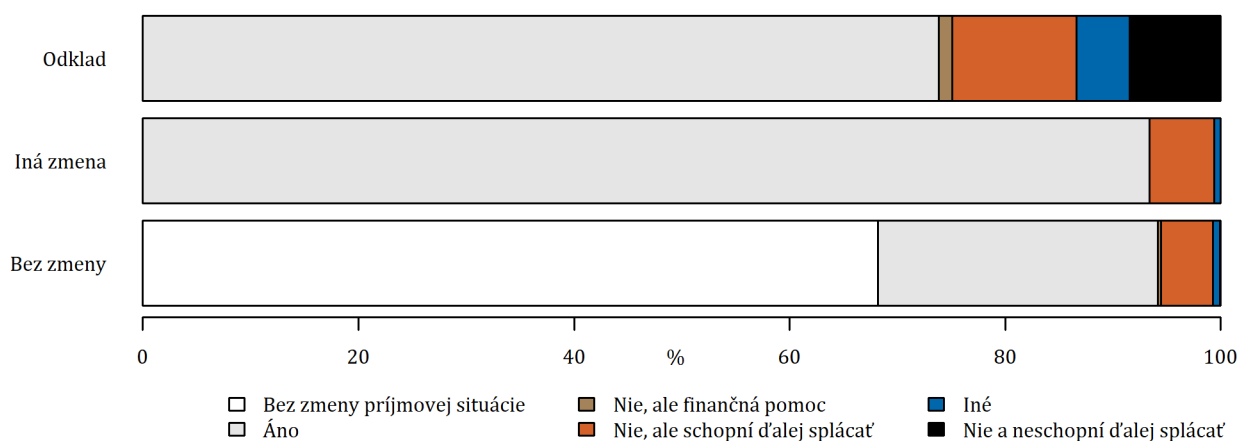
Na druhej strane medzi domácnosťami bez zmeny úverových podmienok sa očakávania zlepšili. V predošlej vlne očakávalo neschopnosť splácať svoje záväzky 0,38 % týchto domácností, zatiaľ čo v aktuálnej vlne už len 0,12 %. Pokles pesimizmu v tejto skupine je spôsobený najmä tým, že časť týchto domácností sa v priebehu novembra rozhodla požiadať o odklad splátok. Celkovo sa tak negatívne očakávania zadlžených domácností mierne zhoršili z 0,59 % na 0,63 % všetkých zadlžených domácností, ale na objeme retailových úverov sa mierne zlepšili z 0,76 % na 0,72 %.

---

¹ Prieskum bol uskutočnený na vzorke 1 007 domácností.

Podiel domácností, ktoré si zatiaľ nevybavili žiadnu zmenu úverových podmienok, ale túto zmenu plánujú v blízkej dobe uskutočniť, sa o čosi znížil. Buď sa tieto domácnosti rozhodli danú zmenu v priebehu novembra uskutočniť, alebo si to v priebehu novembra rozmysleli a zmenu už ďalej neplánujú. Vo štvrtej vlne prieskumu plánovalo využiť odklad splátok ešte 4,2 % domácností, v aktuálnej vlne už len 2,6 %, inú zmenu úverových podmienok plánovalo využiť 6,8 %, v aktuálnej vlne 4,3 %.

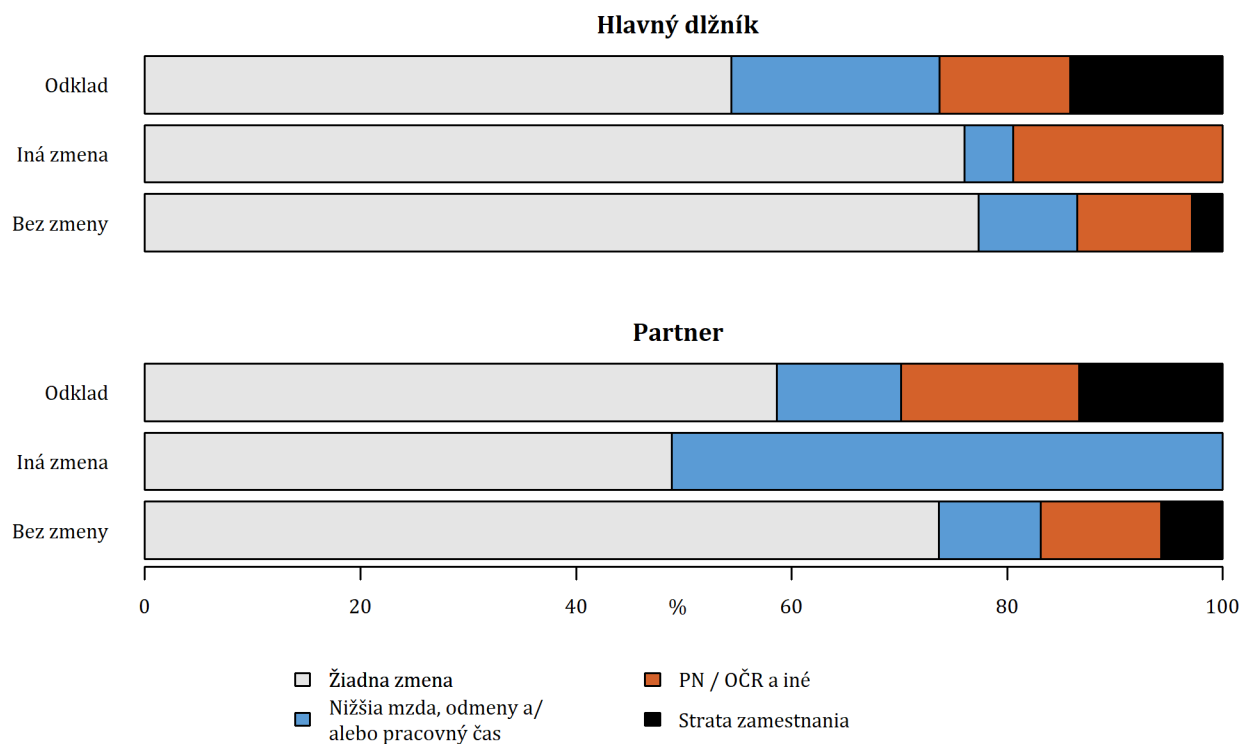
Graf 1 Očakávania zadlžených domácností ohľadom schopnosti splácať úvery v roku 2021

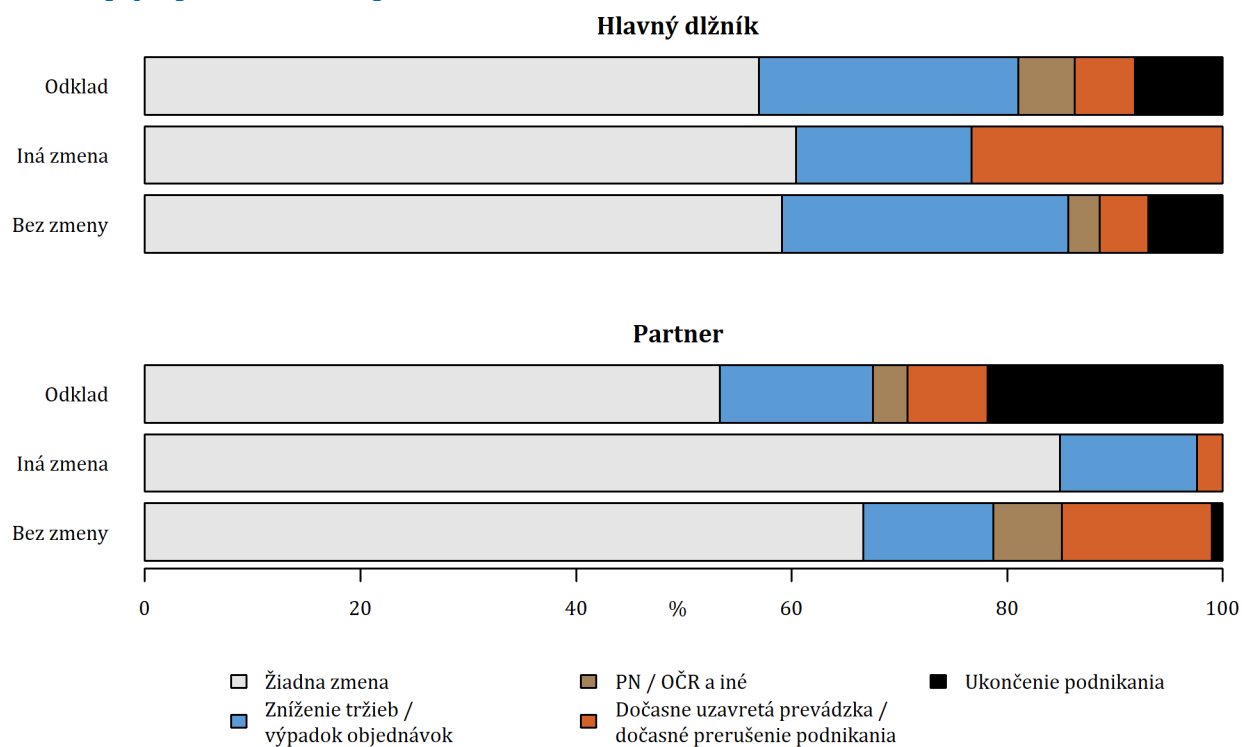
Poznámka: **Odklad** = domácnosti, ktoré využili odklad splátok; **Iná zmena** = domácnosti, ktoré si vybavili inú zmenu úverových podmienok; **Bez zmeny** = domácnosti, ktoré nepožiadali o odklad splátok ani inú zmenu úverových podmienok. **Bez zmeny príjmovej situácie** = domácnosti, ktorým sa príjem nezmenil; **Áno** = domácnosti, ktoré očakávajú, že sa po skončení koronakrízy vrátia na pôvodnú úroveň príjmu; **Nie, ale finančná pomoc** = domácnosti, ktoré neočakávajú návrat na pôvodnú úroveň príjmu, budú si však môcť peniaze požičať od rodiny alebo známych; **Nie, ale schopní ďalej splácať** = domácnosti, ktoré neočakávajú návrat na pôvodnú úroveň príjmu, ale budú schopné ďalej plniť svoje finančné záväzky; **Nie a neschopní ďalej splácať** = domácnosti, ktoré neočakávajú návrat na pôvodnú úroveň príjmu a zároveň nebudú schopné ďalej plniť svoje finančné záväzky.

V porovnaní s výsledkami štvrtej vlny prieskumu sa príjmová situácia podnikateľov ako aj zamestnancov zlepšila. Podiel zamestnancov so zníženým príjmom klesol z 33,8 % na 23,9 %. Pri podiele podnikateľov, ktorých príjem bol zasiahnutý koronakrízou, vidíme pokles zo 47,4 % na 41 %, a to aj napriek tomu, že výrazne stúpol podiel ukončených podnikaní – z 2,4 % na 6,1 % pri hlavných dlžníkoch a z 0,8 % na 2,4 % pri partneroch. Táto zmena je najviditeľnejšia v skupine domácností s odkladom splátok, kde podiel pri hlavných dlžníkoch stúpol zo 4 % na 8 % a pri partneroch z 5 % až na 22 %.

Graf 2 Vplyv pandémie na zamestnanie

Graf 3 Vplyv pandémie na podnikanie

Celkovo sa príjmová situácia zadlžených domácností zlepšila. V predošlej vlne bola negatívne ovplyvnená v 41 % týchto domácností, v aktuálnej tento podiel klesol na 36 %. Príjmy domácností a ukazovateľ DSTI sa nezhoršili, dokonca sa zlepšili v skupine domácností, ktoré si vybavili odklad splátok. Zdá sa, že zhoršené očakávania a neistota zadlžených domácností teda len sledujú očakávania ohľadom vývoja samotnej epidémie. Vybrané charakteristiky sú graficky znázornené v prílohe.

Referencie

Cesnak, M., Cupák, A., Jurašková Kucserová, J., Jurča, P., Klacso, J., Košútová, A., Moravčík, A., Šuster, M. (2020a). *Vplyv koronakrízy na finančnú situáciu a očakávania zadlžených domácností* Príležitostná štúdia NBS č. 3/2020.

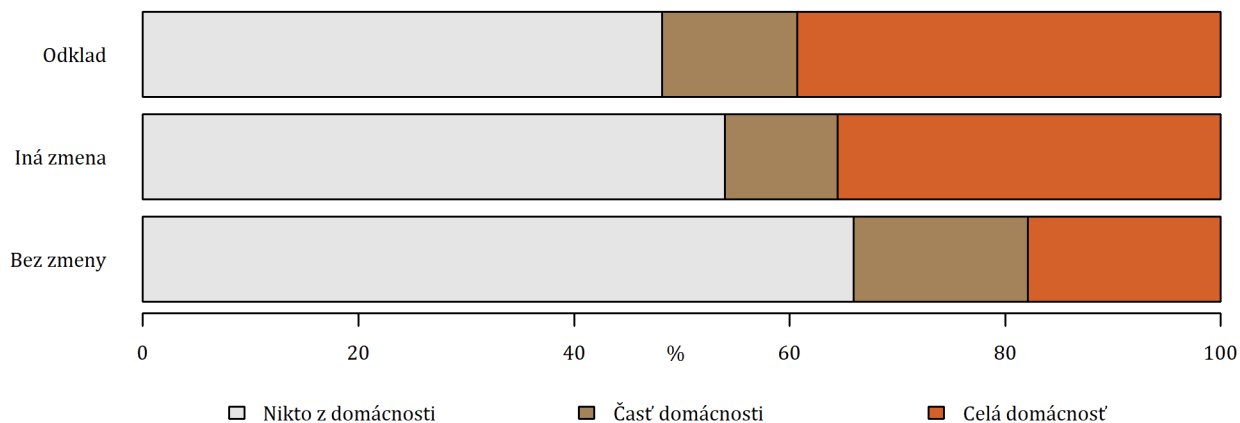
Cesnak, M., Cupák A. a Klacso, J., Šuster, M. (2020b). *Prieskum zadlžených domácností – výsledky štvrtej vlny*. Analytický komentár NBS 93/2020.

Martin Cesnak, Andrej Cupák, Ján Klacso, Martin Šuster

analytici@nbs.sk

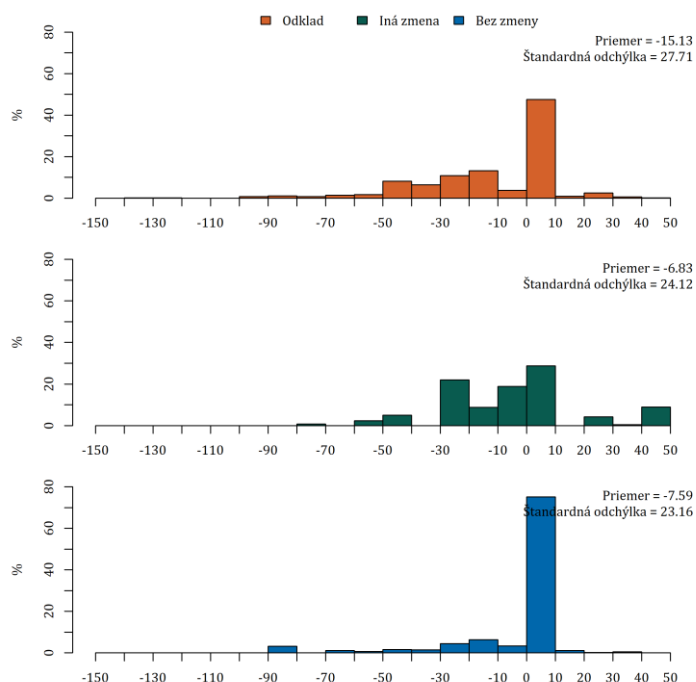
Príloha – vybrané charakteristiky zadlžených domácností na základe piatej vlny prieskumu

Graf 4 Negatívny vplyv koronakrízy na príjmovú situáciu domácností

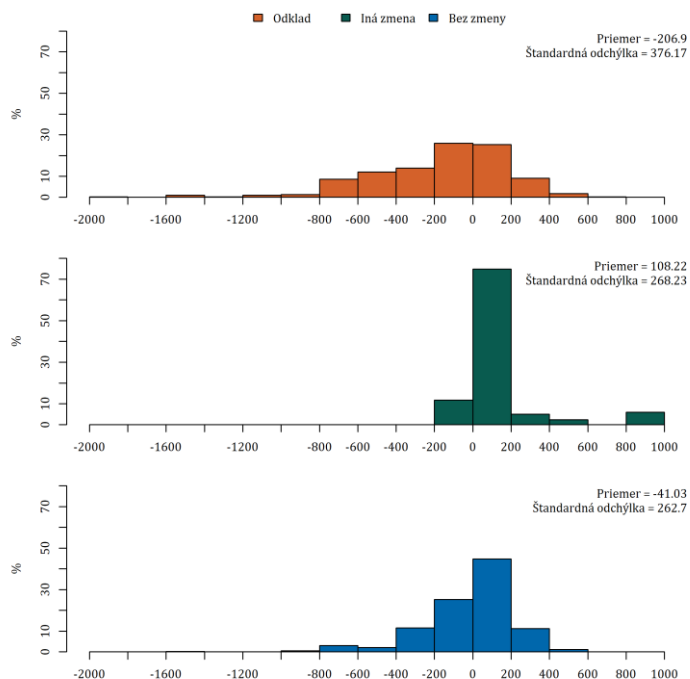
Poznámka: **Nikto z domácnosti** = žiadnemu členovi domácnosti sa nezhoršila príjmová situácia; **Časť domácnosti** = buď sa zhoršila príjmová situácia hlavnému dlžníkovi alebo jeho partnerovi; **Celá domácnosť** = Hlavnému dlžníkovi a aj jeho partnerovi (ak má) sa zhoršila príjmová situácia.

Graf 5 Zmena príjmu v októbri / novembri oproti predkrízovému obdobiu (€)

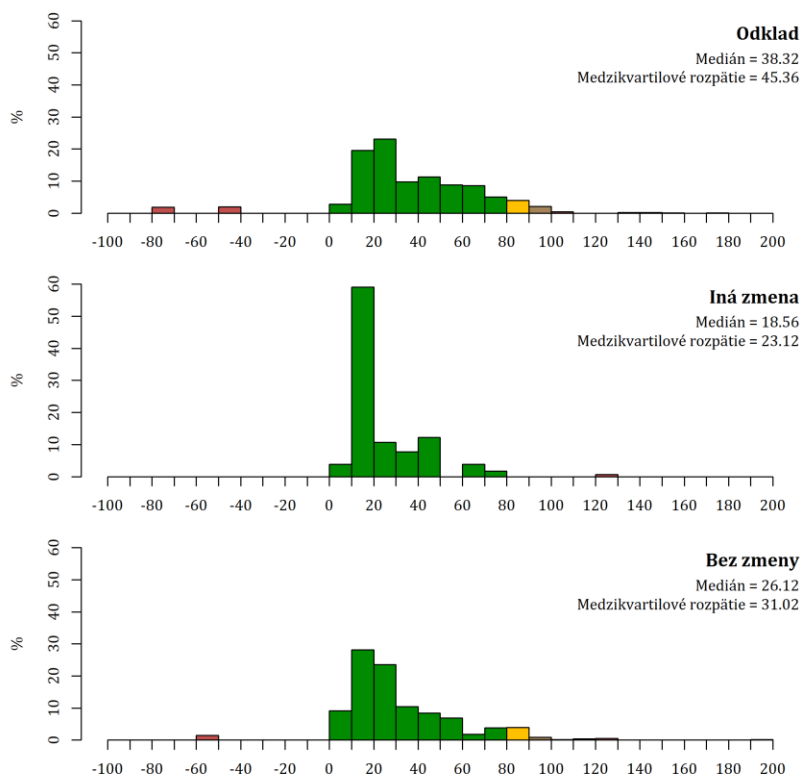
Poznámka: Údaje sú iba za domácnosti so zmenou príjmu. 44 % domácnostiam s odkladom splátok, 28 % domácnostiam s inou zmenou úverových podmienok a 74 % domácnostiam bez zmeny úverových podmienok sa príjem oproti predkrízovej úrovni nezmenil.

Graf 6 Zmena výdavkov v októbri / novembri oproti predkrízovému obdobiu (€)

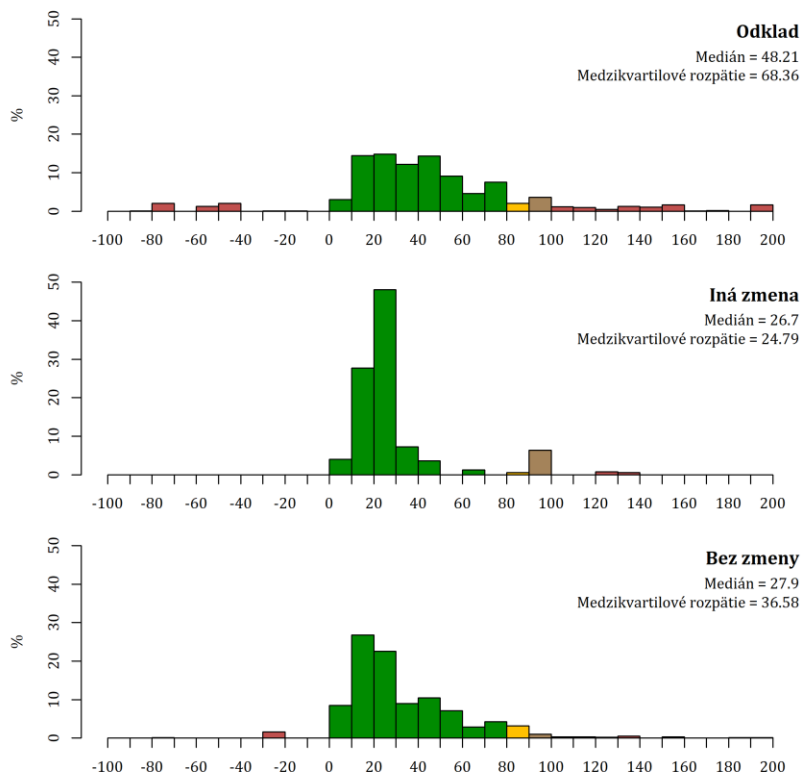

Poznámka: Údaje sú iba za domácnosti so zmenou výdavkov. 51 % domácnostiam s odkladom splátok, 53 % domácnostiam s inou zmenou úverových podmienok a 74 % domácnostiam bez zmeny úverových podmienok sa výdavky oproti predkrízovej úrovni nezmenili.

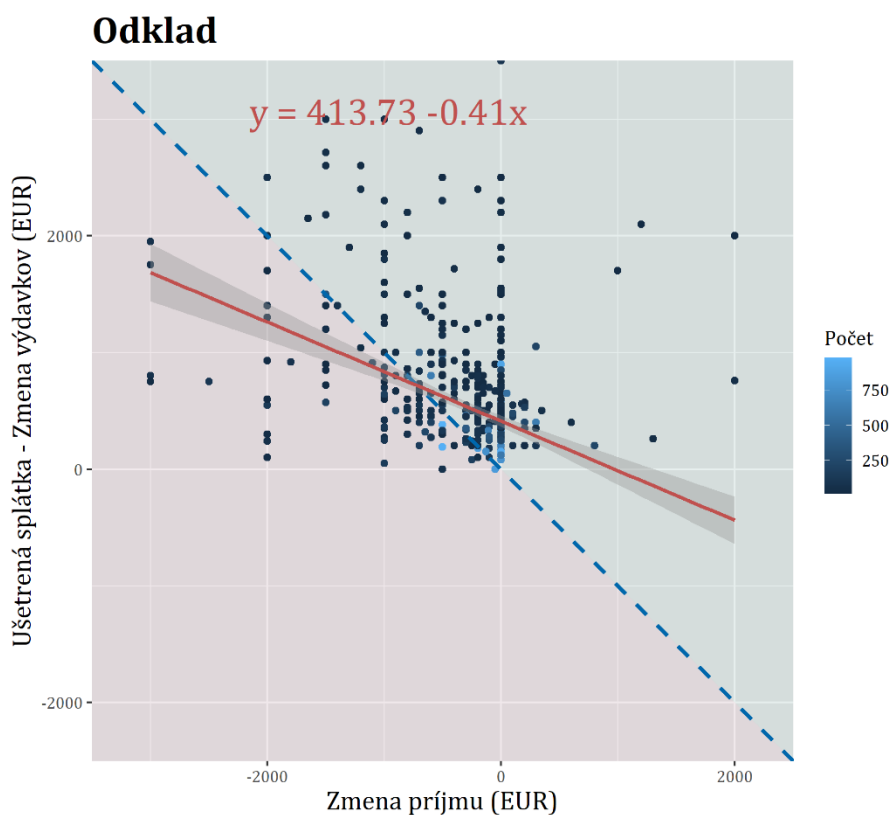
Graf 7 Ukazovateľ schopnosti splácať úver (DSTI) pred pandémiou

Graf 8 Ukazovateľ schopnosti splácať úver (DSTI) po epidémii

Graf 9 Pokrytie zmeny príjmu domácnosti pomocou odkladu splátok a zmeny výdavkov

Poznámka: modrá prerušovaná čiara = rovnovážny stav, v ktorom domácnosti odkladom splátok a zmenou svojich výdavkov pokryli zmeny svojich príjmov.

Červená rovnica znázorňuje odhad vzťahu medzi zmenou príjmu (x) a ušetrenou splátkou zníženou o zmenu výdavkov (y) pomocou metódy najmenších štvorcov.

Na grafe sú uvedené zmeny medzi začiatkom marca (predkrízový stav) a novembrom 2020.